

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-253/19 - 1

Υπόθεση C-253/19

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

26 Μαρτίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunal da Relação de Guimarães

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

14 Φεβρουαρίου 2019

Εκκαλούντες:

MH

NI

Εφεσίβλητοι:

OJ

Novo Banco, S.A.

Tribunal da Relação de Guimarães (εφετείο του Guimarães)

Δεύτερο Πολιτικό Τμήμα

[παρλειπόμενα]

Περίληψη:

1 – Το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να υποβάλει στην κρίση του Δικαστηρίου κάθε σχετικό ερώτημα που αφορά την ερμηνεία ή το κύρος των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, εφόσον, βάσει του εσωτερικού δικονομικού δικαίου, αποφάινεται σε τελευταίο βαθμό· επομένως, κατά την πορτογαλική έννομη τάξη,

τέτοια υποχρέωση μπορεί να έχει τόσο ο δικαστής του Supremo Tribunal de Justiça (Ανωτάτου Δικαστηρίου) όσο και ο δικαστής του Tribunal da Relação (εφετείου) ή ακόμη και ο δικαστής του πρώτου βαθμού.

2 – Η μη τήρηση της υποχρέωσης προδικαστικής παραπομπής μπορεί να αποτελέσει παράβαση εκ μέρους του κράτους, η οποία μπορεί να οδηγήσει στην εναγωγή του από τον θιγόμενο στο πλαίσιο της εθνικής έννομης τάξης ή στην άσκηση προσφυγής λόγω παραβάσεως βάσει των άρθρων 258 ΣΛΕΕ έως 260 ΣΛΕΕ.

To Tribunal da Relação de Guimarães εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

Ιστορικό της διαφοράς:

Οι ΜΗ και ΝΙ, σύζυγοι με συνήθη διαμονή το [παρλειπόμενα] Norfolk, Ηνωμένο Βασίλειο, υπέβαλαν αίτηση κήρυξης αφερεγγυότητας.

*

Με την εκκαλούμενη απόφαση, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι δεν είχε διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της αίτησης των εκκαλούντων, δεδομένου ότι αυτοί έχουν το κέντρο των συμφερόντων τους στον τόπο της συνήθους διαμονής τους, ήτοι στο Ηνωμένο Βασίλειο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, τέταρτο εδάφιο, του κανονισμού 2015/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

*

Οι εκκαλούντες άσκησαν έφεση κατά της εν λόγω αποφάσεως, διατυπώνοντας τους ακόλουθους ισχυρισμούς:

α) Οι εκκαλούντες ζήτησαν την κήρυξη αφερεγγυότητας με βάση τα συναφή πραγματικά περιστατικά, ιδίως εκείνα που εκτίθενται στα σημεία 3 έως 18 της αρχικής αίτησης.

β) Από τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά προκύπτει η αδυναμία εκπλήρωσης των οφειλόμενων υποχρεώσεών τους.

γ) Επί του παρόντος έχουν εγκατασταθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου εργάζονται.

δ) Όλες οι πράξεις και οι συμβάσεις που οδήγησαν στην κατάσταση αφερεγγυότητας έλαβαν χώρα στην Πορτογαλία.

ε) Στην Πορτογαλία βρίσκεται το μοναδικό ακίνητο ιδιοκτησίας τους.

στ) Αν και διαμένουν στο Ηνωμένο Βασίλειο και με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 84 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/848 του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, είναι σαφές ότι αυτός ο κανόνας και μόνον δεν αποκλείει τη δικαιοδοσία των πορτογαλικών δικαστηρίων να αποφανθούν επί του αιτήματος των εκκαλούντων.

ζ) Στην περίπτωση αυτή, η αιτιολογική σκέψη 30 του προαναφερθέντος κανονισμού αναγνωρίζει στα πορτογαλικά δικαστήρια τη δικαιοδοσία να εξετάσουν την αίτηση των εκκαλούντων.

η) Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το μοναδικό περιουσιακό τους στοιχείο βρίσκεται στην Πορτογαλία, πράγμα που σημαίνει ότι το κέντρο των συμφερόντων της βρίσκεται στην εν λόγω χώρα.

θ) Στο γεγονός αυτό θεμελιώνεται αυτοδικαίως η διεθνής δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων για την εκδίκαση της αίτησης για την κήρυξη της αφερεγγυότητας των εκκαλούντων, επειδή τα πορτογαλικά δικαστήρια είναι τα μόνα που έχουν αρμοδιότητα σε εθνικό επίπεδο να διατάξουν την κατάσχεση και την πώληση της ακίνητης περιουσίας των εκκαλούντων στο στάδιο της εκκαθάρισεως.

ι) Ο μόνος τρόπος να καταστεί αποτελεσματική η αξίωση των εκκαλούντων είναι η άσκηση αγωγής στην εθνική επικράτεια, για τον απλό λόγο ότι το περιουσιακό στοιχείο στην ιδιοκτησία τους που πρέπει να εκκαθαριστεί βρίσκεται αποκλειστικά στην Πορτογαλία.

ια) Δεν υφίσταται σχέση μεταξύ της τρέχουσας διαμονής των εκκαλούντων και των πραγματικών περιστατικών που οδήγησαν στην αφερεγγυότητά τους, τα οποία συντελέστηκαν εξ ολοκλήρου στην Πορτογαλία.

ιβ) Η εκκαλούμενη απόφαση ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένα τους κανόνες που οι εκκαλούντες επικαλέστηκαν, προκειμένου να κηρύξει απαράδεκτη την αίτηση κήρυξης αφερεγγυότητας.

Για τους λόγους αυτούς, οι εκκαλούντες ζητούν να γίνει δεκτή η έφεση, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση και να διαταχθεί η συνέχιση της διαδικασίας, με τις λοιπές έννομες συνέπειες.

[παραλειπόμενα]

*

Υπό το φως της διάταξης του άρθρου 635 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, το αντικείμενο της εφέσεως οριοθετείται από τους λόγους που προβάλλονται με αυτή, οπότε, στο πλαίσιο της παρούσας εφετειακής διαδικασίας, πρέπει να εξεταστεί αν τα πορτογαλικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, όπως ζητούν οι εκκαλούντες.

*

Νομική βάση:

Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι, από το 2016, οι εκκαλούντες έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου εργάζονται ως μισθωτοί. Το μόνο ακίνητο ιδιοκτησίας τους βρίσκεται στην Πορτογαλία.

Για να κριθεί αν τα πορτογαλικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την έναρξη της εν λόγω διαδικασίας, είναι απαραίτητη η αναφορά στον κανονισμό (ΕΕ) 2015/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Ο εν λόγω κανονισμός στο άρθρο 3, παράγραφος 1, ορίζει ότι «[α]ρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη (“κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας”). Το «κέντρο των κύριων συμφερόντων» θα πρέπει να αντιστοιχεί στον τόπο όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και, συνεπώς, είναι τόπος επαληθεύσιμος από τους τρίτους.
[...]

Για οποιοδήποτε άλλο φυσικό πρόσωπο που ασκεί ανεξάρτητη επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητα, ως κέντρο των κύριων συμφερόντων τεκμαίρεται ο τόπος της συνήθους διαμονής του προσώπου μέχρις αποδείξεως του εναντίου.
[...]

Επιπλέον, η αιτιολογική σκέψη 30 του ίδιου κανονισμού εκθέτει, ιδίως όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, ότι «[σ]ε περίπτωση φυσικού προσώπου που δεν ασκεί ανεξάρτητη επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητα, το τεκμήριο αυτό θα πρέπει να είναι μαχητό, για παράδειγμα, όταν το μεγαλύτερο μέρος των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη βρίσκεται εκτός του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του [...]».

Η εκκαλούμενη απόφαση έκρινε ότι τα πορτογαλικά δικαστήρια δεν έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, διότι οι εκκαλούντες έχουν το κέντρο των συμφερόντων τους στον τόπο της συνήθους διαμονής τους, ήτοι στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Αντιθέτως, οι εκκαλούντες υποστηρίζουν ότι, δεδομένου ότι το μόνο ακίνητο περιουσιακό τους στοιχείο βρίσκεται στην Πορτογαλία, η αιτιολογική σκέψη 30 του κανονισμού αναγνωρίζει ότι τα πορτογαλικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την έναρξη της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Επομένως, συντρέχει ερμηνευτική αμφιβολία, η οποία δεν δύναται να επιλυθεί λόγω της περιορισμένης υφιστάμενης νομολογίας και θεωρίας.

Όπως τονίζει η Rosa Tching, δικαστής του Supremo Tribunal de Justiça [παραιρετόμενα], η αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης και,

μακροπρόθεσμα, η εξέλιξή του εξαρτώνται από την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή του από τα εθνικά δικαστήρια.

Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το άρθρο 267, πρώτο εδάφιο, στοιχεία α' και β', της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει την αρμοδιότητα να αποφαινεται επί της ερμηνείας των Συνθηκών και επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, και δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.

Από την τήρηση της ως άνω υποχρέωσης απαλλάσσεται μόνον εάν κρίνει ότι «το ερώτημα δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή, ότι η αμφισβητούμενη διάταξη του δικαίου της Ένωσης έχει ήδη ερμηνευθεί από το Δικαστήριο ή ότι η ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης παρίσταται τόσο προφανής ώστε να μην καταλείπεται καμία εύλογη ερμηνευτική αμφιβολία» [βλ. *Silveira, A: [παραλειπόμενα]* «Anotação aos acórdãos (TEDH) Ferreira Santos Pardal c. Portugal e [TJUE] Ferreira da Silva e Brito (ou do “grito do Ipiranga” dos lesados por violação do direito da União Europeia no exercício da função jurisdicional)» [παραλειπόμενα]].

Η μη τήρηση της υποχρέωσης υποβολής προδικαστικού ερωτήματος μπορεί να αποτελέσει παράβαση εκ μέρους του κράτους, η οποία μπορεί να οδηγήσει στην εναγωγή του από τον θιγόμενο στο πλαίσιο της εθνικής έννομης τάξης ή στην άσκηση προσφυγής λόγω παραβάσεως βάσει των άρθρων 258 ΣΛΕΕ έως 260 ΣΛΕΕ (ως προς το ζήτημα της ευθύνης του κράτους για παραβίαση του δικαίου της Ένωσης από τη δράση των δικαιοδοτικών οργάνων, βλ. τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, *Köbler, C-224/01*· της 9ης Δεκεμβρίου 2003, *Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, C-129/00*, και της 13ης Ιουνίου 2006, *Traghetti del Mediterraneo, C-173/03*).

Κατά συνέπεια, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να υποβάλει στην κρίση του Δικαστηρίου κάθε σχετικό ερώτημα που αφορά την ερμηνεία ή το κύρος των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, εφόσον, βάσει του εσωτερικού δικονομικού δικαίου, αποφαινεται σε τελευταίο βαθμό· επομένως, κατά την πορτογαλική έννομη τάξη, τέτοια υποχρέωση μπορεί να έχει τόσο ο δικαστής του Supremo Tribunal de Justiça (Ανωτάτου Δικαστηρίου) όσο και ο δικαστής του Tribunal da Relação (εφετείου) ή ακόμη και ο δικαστής του πρώτου βαθμού..

Όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 14 του Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas (νόμος 39/2003 της 22ας Αυγούστου, όπως τροποποιήθηκε με το νομοθετικό διάταγμα 26/2015 της 6ης Φεβρουαρίου), κατά των εφετειακών αποφάσεων που εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασιών αφερεγγυότητας καταρχήν δεν ασκείται αίτηση αναιρέσεως, αλλά μπορεί να ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως μόνον κατά εκείνων που είναι αντίθετες με άλλες αποφάσεις που εφαρμόζουν τις ίδιες διατάξεις, εφόσον το Supremo Tribunal de Justiça δεν έχει αποφανθεί ακόμη σχετικά.

Συνεπώς, εφόσον δεν συντρέχει τέτοια εξαιρετική περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο εκδικάζει σε τελευταίο βαθμό.

Υπό το φως των ανωτέρω, πρέπει να ανασταλεί η παρούσα διαδικασία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 269, παράγραφος 1, στοιχείο c, πρώτο μέρος, και 272, παράγραφος 1, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, και να υποβληθεί στο Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 234 της Συνθήκης ΕΚ, το ερμηνευτικό ερώτημα που παρατίθεται κατωτέρω.

Προδικαστικό ερώτημα:

Δυνάμει του κανονισμού 2015/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, έχουν τα δικαστήρια κράτους μέλους διεθνή δικαιοδοσία για την έναρξη της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας ενός πολίτη του οποίου το μοναδικό ακίνητο βρίσκεται στο εν λόγω κράτος, αλλά ο οποίος έχει τη συνήθη διαμονή του, όπως και η οικογένειά του, σε άλλο κράτος μέλος, όπου ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα ως μισθωτός;

*

[παραλειπόμενα]